

TAMMELAN KUNTA

**ENGLANNIN KIELEN VARHENTAMINEN
VARHAISKASVATUKSESSA**

OPETUSSUUNNITELMA

2019

TAMMELA

www.tammela.fi

Johdanto

Kieltenopetuksen varhentamisen tarkoitus on antaa lapsille mahdollisuuksia tutustua kieliin ja kulttuureihin varhaisessa elämänvaiheessa. Opetushallitus on käynnistänyt kielenopetuksen kärkihankkeita, joiden avulla etsitään kestäviä tapoja tarjota lapsille mahdollisuuksia aloittaa kielen opiskelu nykyistä aikaisemmin.

Tammelassa kielen opetuksen varhentaminen varhaiskasvatukseen lähti liikkeelle kuntalaisten toiveesta ja valtuustoaloitteesta. Tammelassa tehtiin kunnanvaltuuston päätös englanninkielen varhentamisesta varhaiskasvatukseen ja kunta pääsi mukaan opetushallituksen kärkihankkeeseen saaden valtionavustusta englanninkielen varhentamisen kehittämiseen varhaiskasvatuksesta alkuopetukseen. Hankkeen aikana valmisteltiin englannin kielen opetussuunnitelma varhaiskasvatukseen ja lapsen kielipolku varhaiskasvatuksesta perusopetukseen. Hankkeen jatkona Tammelassa päätettiin aloittaa englannin opetus ensimmäisellä luokalla elokuusta 2019 alkaen.

Englanninkielen varhentamista voidaan toteuttaa ns. kielisuihkutuksena, joka käsitteenä liittyy varhaiseen kielenoppimiseen. Kielisuihkutuksen tavoitteena on sytyttää kipinä vieraisiin kieliin ja innostaa lapsia vieraiden kielen opiskeluun. Kielisuihkutuksessa kielirikasteista toimintaa on osa päivittäisestä toiminta-ajasta. Vastaavasti kielikylypy-termiä käytetään silloin, kun toiminta tapahtuu kokonaan kohdekielellä.

Tammelassa englanninkielen varhentaminen tapahtuu enemmän kielisuihkutusta muistuttavana toimintana ja kieltä nivotaan lasten päivittäiseen toimintaan luontevasti. Tarkoituksena on oppia kieltä käyttämällä ja lasten arkisissa puuhissa, leikeissä ja vuorovaikutuksessa. Lisäksi hankkeen aikana kielenopettaja, englanninkielen tutoropettaja, käy säännöllisesti lapsiryhmissä opettamassa englanninkieltä ja mallintamalla opetusmenetelmiä henkilöstölle. Englanninopetus tapahtuu päivittäisillä tervehdyksillä, lapsille tutun sanaston avulla, lauluin ja leikein. Toistojen ja rutiinien avulla lapset pystyvät oppimaan vaikeitakin sisältöjä. Lapsille pyritään luomaan myönteinen kuva erilaisista kielistä ja kulttuureista.

Englanninkielen varhentaminen varhaiskasvatuksessa hankkeen käynnistämiseksi ja toteutumisen arvioimiseksi muodostettiin työryhmä, joka koostui varhaiskasvatuksen henkilökunnasta, kielen opettajasta ja lasten huoltajista. Työryhmä laati kieliohjelman tavoitteet sekä keskusteli menetelmistä, materiaaleista ja koulutustarpeista.

Hankkeen aikana 2018-2019 mukana oli 25 % kaikista varhaiskasvatuksen lapsista neljästä eri päiväkodista. Toisena toimintakautena 2019-2020 mukaan on ilmoittautunut 53 % kaikista varhaiskasvatuksen lapsista ja toiminta laajenee kaikkiin viiteen päiväkotiin sekä perhepäivähoitoon. Kielisuihkutusta tarjotaan kaikille halukkaille 4-6 -vuotiaille. Heidän ikäluokistaan elokuussa 2019 on mukana 77 % lapsista.

Tavoitteet

Kielten varhentamiseen liittyvän hankkeen tavoitteena oli luoda englanninkielen varhaisen kielenoppimisen opetussuunnitelma (kieliohjelma) varhaiskasvatussuunnitelman osaksi. Kieliohjelma toimii lapsen kielipolkuna varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja perusopetukseen. Kieliohjelman tavoitteena on herättää lasten uteliaisuus ja myönteinen asenne vieraita kieliä ja kulttuureita kohtaan. Toimintaympäristöön kohdistuvana tavoitteena on mahdollistaa kielirikas oppimisympäristö, jossa lapsella on mahdollisuus kuulla ja käyttää eri kieliä sekä oppia tuttuja arkipäivän ilmaisuja. Lisäksi tavoitteena on lisätä lasten huoltajien osallisuutta ja tietoisuutta toiminnasta sekä siitä, mikä merkitys kieltenopiskelulla on lapsille. Englanninkielen varhentaminen lisää henkilöstön osaamista ja rohkaisee käyttämään kieltä osaamista jakaen.

Menetelmät

Menetelmien kehittäminen kohdistuu lapsiryhmän toiminnan kehittämiseen, henkilöstön osaamisen kehittämiseen sekä työryhmätoimintaan. Englanninopetuksen varhentamiseen liittyen avattiin peda.net sivustolle omat internetsivut, johon kerätään tietoa ja materiaalia kielten varhentamiseen liittyen.

Lapsiryhmän opetustoiminta

Opetustoiminta tapahtuu lapselle luontevalla tavalla yhdistämällä englanninkieltä lasten arkeen. Kieltä rikastetaan jokapäiväisillä tervehdyksillä ja kohteliaan käyttäytymisen sanastolla. Lapsille annetaan mahdollisuus oppia englanninkieltä leikeissä tutustuttaen tuttujen leikkivälineiden sanastoon. Lisäksi sanastoa laaditaan mm. vaatteista, ruuista, eläimistä, säästä, ihmisistä ja lasten mielenkiinnonkohteisiin liittyvistä aiheista. Olennaista on, että sanastoa käytetään luontevasti ja säännöllisesti. Lapsille annetaan mahdollisuus kuulla kieltä ja käyttää omien lähtökohtien mukaisesti.

Kieltenopetusmenetelmät voivat vaihdella, mutta niiden tulee herättää lasten uteliaisuus kieltenoppimiseen. Lasta kannustetaan käyttämään kieltä. Opetusmenetelminä hyödynnetään loruja ja lauluja, joita toistetaan useampaan kertaan. Lapsella on mahdollisuus oppia lorut ja laulut ja hänellä on mahdollisuus olla tyytyväinen omaan osaamiseen.

Opetusmateriaalia on saatavilla digitaalisesti. Lapsiryhmissä tulisi olla riittävä välineistö digitaalista opetusmateriaalia varten. Hankkeen alkuvaiheessa todettiin, että digitaalista välineistöä ei ole riittävästi, koska lapsiryhmissä on käytössä vain muutama tabletti (tietokone). Osassa lapsiryhmiä on smart board, jota pystyy hyödyntämään englanninkielen opetuksessa. Hankkeen aikana laitekantaa lisättiin.

Opetusmenetelmiä ja materiaalia kehitetään koko ajan. Opetusmenetelmät kirjataan muistiin peda.net-sivustolle. Esimerkkejä hyväksi havaituista opetusmenetelmistä:

- kuvat puhutun sanan tukena (käytämme puhuttua kieltä vastaavia sanahahmoja satunnaisesti)
- laulut ja lorut (käytetään paljon teknologiaa, iPad, älytaulu)
- oppimispelit (Fun English, muistipelit, bingo, kim-leikki)
- toiminnalliset leikit, leikeissä on englanninkielellä tehdyt toimintaohjeet (suunnistus, 10-tikkua laudalla, piilosleikki englanninkielisin sanoin, väripeili, kapteeni käskee, jalkapalloa englanniksi, kulkuneuvojen englanninkielisin nimin kulkeminen, hutchy butchy-vettä kengässä tyyppinen, maailmankartta)
- storyline (tarinallinen oppimiskokonaisuus)
- kohteliaisuusfraasit (tervehdykset, ruokailu)

Henkilöstön osaamisen kehittäminen

Henkilöstön osaamisen kehittämisessä pääpaino on sisäisessä osaamisen jakamisessa. Hankkeen alussa ensimmäisen vuoden aikana ryhmien toiminta oli enimmäkseen vastuu-työntekijän toteuttamana. Jatkossa tavoitteena osallistaa koko työyhteisö toimintaan. Keinoja varhaiskasvatuksen opettajien yhteissuunnitteluaika ja lapsiryhmän tiimin yhteissuunnitteluaika.

Hyödyllistä olisi, jos henkilöstölle olisi säännöllisesti sisäistä osaamisen jakamista tai keskustelua. Ryhmässä jaetaan osaamista ja menetelmiä, joita eri ryhmät ovat käyttäneet.

Mahdollisuuksien mukaan koulutusta henkilöstölle. Ensimmäisenä hankevuonna Wahrenkansalaisopiston koulutusta henkilöstölle.

Opetusmenetelmiä videoidaan, jolloin jokainen pääsevät perehtymään oman aikataulun mukaan. Videot ovat lyhyitä esimerkkejä opetustuokioista. Videot on tallennettu peda.net-sivustolle.

Työryhmätoiminta

Työryhmä toimi ensimmäisen hankevuoden ajan käynnistäen uutta toimintamallia. Työryhmän tehtävänä oli laatia hankkeelle tavoitteet, opetussuunnitelma ja arvioida sekä kehittää toimintaa hankevuoden aikana. Työryhmän työskentely päättyy hankkeen päätyttyä. Henkilöstö ja sidosryhmät jatkavat kokoontumista noin neljä kertaa vuoden aikana toiminnan suunnittelemisen, kehittämisen ja osaamisen jakamisen mahdollistamiseksi.

Työryhmä laati lapsen kielipolun varhaiskasvatuksesta perusopetukseen. Kielipolun perusajatus on, että lapset saavat oppia kieltä oman mielenkiinnon mukaan ja laajentaa osaamistaan eri tavoin. Tarkoituksena on luoda vankka perusta kielen oppimiselle, ei niinkään edetä nopeaan tahtiin. Kun lapsi kuulee ja käyttää kieltä varhaisin, hänellä on paremmat edellytykset oppia kieleen liittyviä erityistaitoja myöhempinä kouluvuosina.

Huoltajien osallisuus

Huoltajia on osallistunut työryhmätyöskentelyyn ja heillä on mahdollisuus osallistua jatkossa henkilöstön kokoontumisiin. Englannin kielisuihkutuksen menetelmiä ja opetusvideoita on koottu peda.net-sivuille, josta vanhemmat pääsevät katsomaan mitä varhaiskasvatuksessa on tehty ja tehdä myös halutessaan kotona. Vanhemmat ja muut läheiset tutut voivat tulla kertomaan omista kieli- ja kulttuuritaustoistaan lapsiryhmään.

Arviointi

Arviointi kohdistuu hankkeen arviointiin, lasten oppimisen ja opetusmenetelmien arviointiin. Lasten oppimista ja opetusmenetelmiä arvioidaan henkilöstön toimintatapoja arvioimalla. Toimintatapojen valikoinnilla ja vuorovaikutuksella on merkitystä lasten oppimiseen.

Hankkeen tavoitteiden toteutuminen

Hankkeen tavoitteiden toteutumista arvioidaan väliarvioinneilla kolmen kuukauden välein (marraskuu ja helmikuu) sekä hankkeen loppuarvioinnilla kesäkuussa. Arviointiin osallistuvat työryhmän lisäksi lapset, huoltajat, henkilökunta ja mahdolliset yhteistyökumppanit.

Ensimmäisen hankevuoden tavoitteiden toteutuminen:

- Lapset ovat kielellisesti uteliaita ja asennoituvat kieli- ja kulttuureita kohtaan myönteisesti
- Lapsille on annettu mahdollisuus oppia leikin kautta ja lapsentahtisesti. Toiminta on sovitettu lapsiryhmän muuhun toimintaan.
- Vanhempien tietoisuutta toiminnasta on lisätty mm. vanhempainillat, perheilta koko varhaiskasvatuksessa, vanhempien osallisuus työryhmässä, sosiaalinen media, pedia.net-sivut, lapsen tuonti- ja hakutilanteissa keskustelu
- Lapset osaavat tervehtiä englanniksi ja he ovat ylpeitä siitä, että he osaavat mm. tervehtiä, tarjoilla ruokaa
- Henkilöstö on rohkaistunut käyttämään englannin kieltä enemmän kuin aikaisemmin. Henkilöstön osaamisen on lisääntynyt opetusmenetelmien ja koulutusten myötä.
- Toimintaympäristöön on otettu englanninkielen sanoja ja tervehdyksiä arkeen. Kielellistä voidaan viedä lisätä. Oppimisympäristössä on näkyvillä englannin kuva-sana-yhdistelmiä esim. numerot ja värit. Englanninkielisiä pelejä on vielä melko vähän. Kirjallisuutta lisätään. IPadilla on pelattavissa englanninkielinen peli.
- Hankevuoden aikana on muodostunut opetussuunnitelma englanninkielen opetukseen varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa. Kielipolkua on hahmoteltu ja se on kehitteillä varhaiskasvatuksesta perusopetukseen.

Lasten oppiminen

Lasten oppimista arvioidaan alkukartoituksen, havainnointivaiheen, työtapojen arvioinnin ja oppimisen arvioinnin kautta. Toimintakauden alussa alkukartoituksella kartoitetaan, mitä lapset osaavat ja tietävät kielistä ja kulttuureista? Toteutusmuotona voi olla esimerkiksi mind map. Lisäksi kartoitetaan, mitä lapset haluavat tietää ja oppia kielistä ja kulttuureista sekä mitä lapset osaavat puhua kielillä? Huomionarvoista on, että lapsi voi kertoa mitä vain. Kaikki lapsen kertoma kirjataan muistiin.

Havainnointivaiheen tarkoituksena on tehdä havainnointia siitä, miten lapset oppivat kieltä, millaisia menetelmiä henkilökunta käyttää ja mikä lapsia kiinnostaa. Henkilökunta havainnoi menetelmiä, lasten kiinnostuksen kohteita ja oppimista. Lisäksi huoltajien kanssa keskustellaan ja kysytään, ovatko he huomanneet lapsen käyttävän englannin kieltä kotona?

Työtapojen arviointi sisältää havainnointia ja dokumentointia siitä, mitkä menetelmät ovat tehokkaita? Milloin lapset käyttävät kieltä? ja Miten henkilöstön osaaminen lisääntyy parhaiten? Lasten oppimisen arviointi kohdistuu tietoon, jolla kehitetään englanninkielen opetusta. Lasten oppimista verrataan alkukartoitukseen esimerkiksi siten, että miten alussa tehty mind map on rikastunut? Mitä lapset oppineet? Lapset saavat kertoa, mitä osaavat (lapsen itsearviointia).

TAMMELA

www.tammela.fi